

Концепт державної молодіжної політики

*Роботу виконано на кафедрі міжнародної інформації
ВНУ ім. Лесі Українки*

У статті йдеться про важливість виділення молоді в особливу категорію суспільства, що одночасно є його найпрогресивнішою та найуразливішою ланкою. Аналізуються тлумачення таких понять: «політика», «державна політика»; «молодь», «молодіжна політика», «державна молодіжна політика». Обґрунтовується важливість упровадження та реалізації спеціалізованої політики, направленої на захист та підтримку молоді, а саме – державної молодіжної політики. Визначається структура, суб'єкт та об'єкт молодіжної політики, її принципи, пріоритети, напрями й основні завдання.

Ключові слова: політика, державна політика, молодь, молодіжна політика, державна молодіжна політика.

Найдич М. А. Концепт государственной молодежной политики. В статье рассматривается необходимость выделения молодежи в отдельную категорию общества, которая одновременно является как самым прогрессивным, так и самым незащищенным его составляющим звеном. Анализируется определение таких понятий, как «политика», «государственная политика», «молодежь», «молодежная политика», «государственная молодежная политика». Объясняется необходимость внедрения и реализации специализированной политики, направленной на защиту и поддержку молодежи, а именно – государственной молодежной политики. Определяется структура, субъект и объект молодежной политики, ее принципы, приоритеты, направления и основные задания.

Ключевые слова: политика, государственная политика, молодежь, молодежная политика, государственная молодежная политика.

Najdych M. A. The Concept of State Youth Policy. The article focuses on the necessity of distinguishing the youth as a separate category of the society which is its most progressive and most unprotected element. The terms «policy», «state policy», «youth», «youth policy», «state youth policy» are defined. The necessity of the implementation and realization of the youth policy which protects and supports the youth is explained. The structure, the subject and the object of the youth policy, its priority, directions and main tasks are defined.

Key words: policy, state policy, youth, youth policy, state youth policy.

Постановка наукової проблеми та її значення. Однією з характерних рис розвитку сучасного суспільства є визнання молоді та виокремлення молодіжної політики як самостійного напрямку діяльності суб'єктів суспільних відносин. Молодіжна політика поступово перетворюється в один із ключових факторів та стає важливим показником соціального й людського розвитку.

Багатьма науковцями в галузі ювенології зазначається, що молодь, з одного боку, є прогресивною силою, яка несе в собі величезний потенціал, з іншого – найбільш уразливим прошарком суспільства. На вирішення проблем розвитку та самореалізації молоді і направлена молодіжна політика.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Над визначенням поняття молоді працювали В. Лісовський, Н. Чистяков, В. Павловський. Такі науковці, як В. Боряз, С. Іконникова, В. Криворученко, Л. Рубіна, В. Колесніков, звертали увагу на те, що непотрібно абсолютизувати вікові та психологічні ознаки при визначенні поняття молоді. Функції та принципи молодіжної політики досліджували М. Антонов, В. Діанова, І. Ільїнський, Ю. Леонов, Н. Римашевська, М. Головатий та ін.

Мета статті – проаналізувати концепт молодіжної політики. Для досягнення мети поставлені такі **завдання:** з'ясувати тлумачення понять «політика», «державна політика»; «молодь», «молодіжна політика», «державна молодіжна політика»; визначити структуру, суб'єкт і об'єкт молодіжної політики, її принципи, пріоритети, напрями та завдання.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Термін «політика» набув поширення завдяки трактату Арістотеля «Політика». Існує багато визначень цього поняття, що пояснюється його багатогранністю та неоднозначністю. Кожен науковець дотримується певного підходу до визначення зазначеного поняття. Загалом виокремлюють інституційні, антропологічні, конфліктно-консенсуальні, діяльнісні, телеологічні, системні та інші інтерпретації поняття політика [1]. Усі зазначені трактовки політики не дають повного та вичерпного розуміння зазначеного поняття, хоча відображають найважливіші з визначень терміна «політика». Узагальнюючи різні трактовки, можна отримати таке визначення: політика – це діяльність

соціальних груп та індивідів зі створення і представлення своїх суперечливих інтересів, розробки обов'язкових для всього суспільства рішень, що створюються за допомогою державної влади.

Як не існує єдино вірного визначення політики, так і не розроблена єдина інтерпретація поняття «державна політика». За Л. Палом, молодіжна політика – це напрям дії або утримання від неї, обраний державними органами для розв'язання певної проблеми або сукупності взаємопов'язаних проблем [8].

В. Романов визначає державну політику як відносно стабільну, організовану та цілеспрямовану діяльність уряду щодо певної проблеми, яка проводиться ним безпосередньо чи опосередковано і впливає на життя суспільства [9].

К. Фрідріх акцентує увагу на тому, що державна політика – це обраний державними органами напрям дій, спрямований на певне коло людей із метою реалізації їхніх можливостей чи подолання перешкод на шляху до досягнення бажаних цілей [10].

На сьогодні поняття «молодь» визначається, виходячи з різноманітних компонентів та підходів. При цьому різні країни використовують досить різноманітні концепції. Нині вікові межі поняття «молодь» у більшості європейських країн визначаються в інтервалі від 13–14 до 29–30 років.

В. Лісовський був одним із перших науковців радянського простору, що розробив визначення поняття молоді. Він зазначав, що це покоління людей, які проходять стадію соціалізації, засвоюють освітні, професійні, культурні функції та готуються суспільством для засвоєння і виконання соціальних ролей дорослого [2].

Ряд дослідників молодіжної проблематики (В. Боряз, С. Іконникова, В. Криворученко та ін.) розглядали молодь як внутрішньо диференційовану, надто своєрідну соціальну групу суспільства, однією з помітних ознак якої є її класова належність [3]. Вони активно відстоювали власну позицію щодо недоцільності визначення поняття «молодь» лише через вікові характеристики.

Дійсно, молодь – це не тільки соціальна група певного віку, а й об'єкт суспільних інтересів, зокрема національно-державних, адже становить стратегічний ресурс розвитку людства. У більшості європейських країн самовизначенню, становленню особистості, забезпеченню громадянської участі молодих людей сприяє молодіжна політика.

Однією з одиниць світового співтовариства є держава, внутрішня політика якої направлена на регулювання взаємовідносин населення та владних органів. Питання налагодження діалогу та плідної співпраці між молоддю і державою регулюється в межах державної молодіжної політики. У 60–70-ті рр. ХХ ст. до введення терміна «молодіжна політика» в радянській соціології розроблялися основні узагальнюючі поняття та методи вивчення молодіжної тематики.

У 1980-ті рр. у Радянському Союзі після початку процесу інституціоналізації молодіжної політики вона почала розглядатися як: 1) «система ідей, теоретичні положення та директиви дій відносно місця та ролі молодого покоління в соціалістичному суспільстві»; 2) «практична діяльність партії держави, суспільних організацій та інших інститутів із реалізації цих ідей, положень і директив із метою формування й розвитку молоді та реалізації її творчого потенціалу...» [4].

Державна молодіжна політика існує в різних формах – у вигляді мислення, мовлення та поведінки молоді. Вона має складну будову. У науковій літературі виділяють різні аспекти і складові частини молодіжної політики. Найявніші та взаємодія різноманітних структурних елементів молодіжної політики дає змогу підтримувати її внутрішню цілісність. До структурних складників державної молодіжної політики слід віднести: суб'єкти й об'єкти політики; політичні відносини, політичну діяльність, політичні інтереси, політичну свідомість, політичну психологію та культуру [5].

Об'єктами молодіжної політики є населення віком приблизно від 14 до 30 років; молодіжні та дитячі об'єднання; суб'єктами – органи влади, що реалізують молодіжну політику, та інші юридичні й фізичні особи, що приймають участь у здійсненні молодіжної політики.

Керівні принципи молодіжної політики:

- національна інтеграція та єдність молоді; підтримка та розвиток культурної ідентичності;
- сприяння ініціативності й активності молоді, її залученості до формування політики; розширення прав та можливостей молоді;
- підтримка правової та соціальної захищеності молодих громадян [5; 6; 7].

Пріоритетні питання молодіжної політики:

- сприяння захисту прав молоді; пропаганда здорового способу життя; сприяння спортивному та фізичному розвитку молоді;
- сприяння розвитку духу патріотизму серед молодого населення; забезпечення рівних можливостей самореалізації молодої особистості;

- розробка комплексних міжвідомчих заходів щодо вирішення основних проблем та потреб молоді; залучення молоді до процесу прийняття рішень;
  - сприяння міжнародній співпраці в галузі молодіжної політики [5; 6; 7].
- Виокремлюють основні напрями державної молодіжної політики, серед яких:
- сприяння соціальному, культурному та фізичному розвитку молоді;
  - недопущення дискримінації громадян за віковим цензом;
  - створення умов для повного залучення молоді в соціально-економічному, політичному та культурному житті суспільства;
  - розширення можливостей молоді людини у виборі свого життєвого шляху, досягненні особистого успіху;
  - реалізація інноваційного потенціалу молоді в інтересах суспільного розвитку та молоді [11].

Завдання державної молодіжної політики – це вивчення становища молоді, створення необхідних умов для зміцнення правових та матеріальних гарантій щодо здійснення прав і свобод молодих громадян, діяльності молодіжних організацій для повноцінного соціального становлення та розвитку молоді.

Також до основоположних завдань молодіжної політики належать: 1) допомога молодим людям у реалізації й самореалізації їх творчих можливостей та ініціатив, широке залучення юнаків і дівчат до активної участі в національно-культурному відродженні народу, формуванні його свідомості, розвитку традицій та національно-етнічних особливостей; 2) залучення молоді до активної участі в економічному розвитку країни; 3) надання державою кожній молодій людині соціальних послуг із навчання, виховання, духовного й фізичного розвитку, професійної підготовки; 4) координація зусиль усіх організацій та соціальних інститутів, що працюють із молоддю [12].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, при розгляді концепту державної молодіжної політики було розглянуто різноманітні трактовки понять «політика», «державна політика»; «молодь», «молодіжна політика», «державна молодіжна політика». Виокремлено структурні компоненти молодіжної політики, визначено її суб'єкт і об'єкт, розглянуто принципи, пріоритети, напрями та завдання державної молодіжної політики. Уважаємо за доцільне продовження поглибленого вивчення всіх особливостей структурних одиниць державної молодіжної політики для подальшого підвищення ефективності її впровадження та реалізації.

Список використаної літератури

1. Пугачев В. П. Введение в политологию / В. П. Пугачев, А. И. Соловьев. – М. : АСПЕКТ ПРЕСС, 2000 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vuzlib.net/beta3/html/1/25993/>
2. Коняев Д. Молодёжная политика как элемент общественно-политической жизни современной России: сущность и особенности / Д. Коняев. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kirillschitov.livejournal.com/34749.html>
3. Шуст Н. Б. Інноваційна діяльність молоді: сутність, структура, функції / Н. Б. Шуст. – Вінниця : Вид-во Вінниць. мед. ун-ту, 2000. – С. 16.
4. Добренёва О. В. Общественная конфессиональная молодежная политика / О. В. Добренёва, С. О. Елишев // Вестн. Моск. Ун-та. – 2010. – № 3. – С. 220–232.
5. Youth Policy 2000 : Formulating and Implementing National Youth Policies : A Commonwealth Handbook (London) [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/escap.pdf>
6. CYP Update: National Youth Policy 2000 Policy [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.uneca.org/adfv/docs/UgandanCountryReport.pdf>
7. Youth Empowerment in the New Millennium : the Commonwealth Plan of Action on Youth Empowerment to the Year 2005 (London) Policy [Electronic resource]. – Access mode : http://www.thecommonwealth.org/shared_asp_files/GFSR.asp?NodeID=169313
8. Пал Л. Аналіз державної політики / Л. Пал. – К. : Основи, 1999. – 422 с.
9. Вступ до аналізу державної політики : навч. посіб. / [В. Романов та ін.]. – К. : Основи, 2001. – 238 с.
10. Браун М. Посібник з аналізу державної політики / М. Браун [пер. з англ.]. – К. : Основи, 2000. – 243 с.
11. Понятие и ведущие направления государственной молодежной политики. – Сайт «Академия». – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.academy35.ru/answers.php?id=7261>
12. Концепція національної молодіжної політики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uazakon.com/docu ment/fpart03/idx03453.htm>

Статтю подано до редколегії
13.10.2011 р.